

SZALAY LAJOS RAJZA

A bürokrácia halhatatlan

A bürokrácia valóban az a mesebeli sárkány, melynek ha egy fejét sikerül is levágni, hát újabb nő helyette. Talán egyetlen témában sem piszkolódott be annyi papír és fáradt el hangszalag, mint a bürokrácia túlkapásainak csepülésében, s lám, nézzünk körül közel és távol, a bürokrácia él és virul, aktáinak, sorállásainak, pecsétjeinek se vége, se hossza. Valamikor azt hittem, a modern technika, a számítógépek korszaka egyszer majd csak véget vet az ostobaság, a lelkiismeretlenség, a rossz szervezés rémuralmának, de hosszas tartózkodásom a világ legfejlettebb ipari államaiban arról győztek meg, hogy a bürokrácia nem magyar betegség, szépen virul az a legkorszerűbb technika birtokában is. A mai ember életének tetemes részét különböző formanyomtatványok kitöltése, igazoltatása és láttamoztatása teszi ki, legyen szó adásvételről, kölcsönről, utazásról. Szinte már az a csodálatos, hogy ebben a papírdzsungelben, ebben a szabály-öserdőben még egyáltalán lehetséges a lét, hiszen sokszor már maga a Hivatal sem érti, mit miért tesz, miért kell éppen így tennie.

Rossz sorom és nyughatatlan természetem úgy hozta, hogy a Földhivatalnál kellett egy bizonyos tulajdoni lapot beszereznem. Az első napon csupán a felderítésig jutottam el: látván, hogy az utcáig tart a sor, úgy döntöttem, a legközelebbi félfogadasi idő kezdésére fogok megjelenni. Így is csak harmincadik lettem, és türellemmel végigácsorogtam azt az órácskát, míg előkeresték az én iratomat is. Észre kellett vennem, hogy az okkal mogorva személyzet a pulatok mögött az okiratok tárolásának legősibb kartotékrendszerében fejti ki áldásos tevékenységét: mikor is jutna el a számítógépes adatkezelés oda, ahová az isten is teremtette volna?! Azt viszont örömmel konstataztam, hogy a jó öreg xerox már eljuttott ebbe a hivatalba, mely a zordon hatóság puritán szigorával kezeli az állampolgárokat, akik vacak ügyeikkel az ő nyugalmaért megszenstelenítik. A sor végén egy kellőképp hivatalnoki módorú hölgy árulja az okmány (bocsánat!) illetékbejegyzést, magamban felkiáltok, ó, haladás, régen ilyenkor szokták elküldeni a polgárt a két kilométerre fekvő trafikba vagy postára ezért, de én, illetve ügyvédelem, mindennek gondoltunk, én elhoztam a kétszer hetven forint értékű bélyeget, biztos, ami biztos. Rám kerülőn a sor, elrebegegtem, hogy én hoztam okmánybélyeget, mire a hölgy csak úgy, rám sem

pillantva: azt én nem fogadhatom el. S már szakítja tömbjéről ugyanazokat a cimleteket, már ragasztja is, és bekaszírozza az én száznegyven forintomat. Nos, nem tagadom, sok minden megfordult ekkor a fejemben. Az erőszakosabb megoldásokat nem részletezem. Végiggondoltam a panasztevés lehetőségeit. Megkereshetem a hivatalvezetőt, ha ugyan bent van, és bejutok, talán meggyőzhetem arról, hogy nevetséges, törvénytelen, felháborító és jogtalan, amit beosztottja művel, ki tudja, miért, talán jutalékot kap a saját okmánybélyeg felhasználásáért, ki tudja? De nem vagyok mai gyerek, nekem is van más dolgom, okmánybélyeg meg folyton kell valamire ebben a nyomorult világban. Talán meg is

lincselnének a mögöttem nyomakodók, ha ilyen semmisséget szóvá tennék. De most, ráérő időmben, szóvá teszem. De ugyan minek? Nem kívánom, hogy átalakuljanak ügyfélszolgálati irodává. A lakótelepünkön például megszűnt, ezt is most, ügyintézés közben tudtam meg: már a tanács is rádöbrent, nem kell annyira szolgálni azt az ügyfelet. El tud az jönni öt kilométerrel odébb is. Én meg, botor állampolgár, arról ábrándozom, hogy egyszer majd mindent egy helyen lehet intézni, pillanatok alatt, okos gépek terminálja előtt, kölcsönösen mosolyogva. Ma azonban a hivatalban az üldőhelyek hiánya, a dohányozni tilos táblák, és az izzadságszag a jellemző. Az ügyfelek izzadságának a szaga.

Felesleges emberek

Nem tudom, találkoztak-e már felesleges emberekkel. Bizonyosan, mert én naponta találkozom velük. No, nem úgy értem, hogy létezésük felesleges, hogy ne lehetne szeretni őket különböző tulajdonságaikért, egyszerűen: a munkahelyükön, elfoglalt posztjukon feleslegesek. És többnyire nem is ők tehetnek erről. Emlékszem, az egyetlen felvételt várva adminisztrátorként dolgoztam havi kilencszáz forintért — ebből is látszik, milyen régen volt! — egy nagyvállalatnál, melynek telefonügyeletét kellett ellátnom. Akkoriban még nem volt szabad szombat, vagyis hat napon át, napi nyolc órában ültem egy ablaktalan lyukban, mesterséges fény mellett, és — nem érkezett telefon. Felesleges voltam. Valaki megkönyörült rajtam, és odaadott margózásra néhány iv papírt, de az sem tartott sokáig. Az voltam, amit mostanában kapun belüli munkanélkülinek hívnak: Önbecsülésem a minimálisra csökkent, s ha nem kezd érdekelní a műfordítás és a nyelvtanulás, talán gumicellában folytatom adminisztrációs pályafutásom.

Ilyen felesleges emberekkel, mint mondtam, naponta találkozom. Ők a munkahelyi késők, fecsegők, ácsorgók, betegeskedők, a büfében lebzselők, a valahová elküldöttek, az elkéredzettek, a gogoli holt lelkek, akik csak a fizetési kimutatásokon szerepelnek. Nem mondom, sorsuk alakulásában ők is hibásak. Huzamos ideig nem lehet ezt az állapotot elviselni maradandó károsodás nélkül. Ők a szükségtelen örök, ellenörök, segítők, küldönkök, portások, gondnokok, munkatársak, de

lehetnek részleg-, osztályvezetők, sőt egész hivatalok, intézmények irányítói is, melyeket valaha kitaláltak, életre hívtak, és posztjukat megörökölték más, érdemdús felesleges emberektől.

A hivatalban, gyárban, boltban lézengőket én nem azonosítom feltétlenül a munkakerülőkkal. Nem, hiszen ők jelenlétükkel tüntetnek, s eleven bizonyítékai annak, hogy munkahelyük rossz, pazarló, gazdaságtalan, hiszen az ilyen helyen azoknak az élete és javadalmasága sem lehet rózsás, akik — helyettük is — netán dolgozni kényszerülnek. Az íróasztalt, munkapadot, falat vagy árokpártot támasztó dolgozók látványa mindennapos, és többnyire joggal haragszunk rájuk, bár voltaképpen értük, miattuk kellene haragudnunk, hiszen az a hivatal, vállalat, üzem, mely ezt lehetővé teszi, bizonyára érdemtelen, erélytelen, tehetetlen vezetői alatt küszködik, vagyis: minden felesleges beosztott fényes bizonyíték arra nézve, hogy a főnök munkája is felesleges. Nem vagyok közgazdász, így csupán magánvéleményemet mondom, ha azt állítom, hogy az újságokban állás-hirdetések garmadájával jelentkező intézmények körül sincs minden rendben — nem munkaerőt toboroznak ők, hanem jelenléti ívet aláíró, blokkoló órát működtető, felesleges embereket. Hiszen ahol jól vezetnek, jól szervezik és persze díjazza a munkát, ott nem panaszkodnak munkaerőhiányra. Ott — milyen érdekes! — nincsenek felesleges emberek.

SZENTMIHÁLYI SZABÓ PÉTER

SZEMENDREY ISTVÁN

Koncentrációs tábor

Koncentrációs tábor a szívem
Bele vagy zárva!
Tested vér-parancs ütemét
beledobolod az éjszakába.

Rémeket látsz!
Görbült ujjaid közt
lázdó napjaid tartod.
Szívemhez! — a tábor
villany-zuhatag-falához,
szabadulásért
könyörgőn
odaszorítod arcod.

Szemeid mélyén
karóbahúzott álmok vergődnek.
Megtanultál irigységből
áldásért üvöltöni...
! a meggyalázott halálba menőnek.

Szemeid e villanó fény-csovák,
melyektől, ha akarnál
sem szabadulhatsz.
Beteggé lehetsz — fékelyes —
meghívott leprás!
— vagy féltett asszonya korodnak.

Sivalkodhatsz cédá módon,
emlékeiddel enyeleghetsz.
A végsőt én mondom ki,
ha a vágy bone-asztalán,
a kést — az Érted-féltést —
oda szegezem a szívedhez.

Ez nem a kegyelem országa!
Itt nincs részvét! Késő bánat!
Térdre! Görnyedj önmagadba!
Hallod! — már dobog az órjárat...

Ez itt a szívem.
Táltos-ösök asszonyt záró kriptája.
Mégfagy a mosoly arcán annak,
ki ide van bezárva.

A csókba hullt ölelések
körötted tornyosodnak.
Könnyeim, Érted, a rabért —
arcomon végig folynak.

Ez itt a koncentrációs tábor.

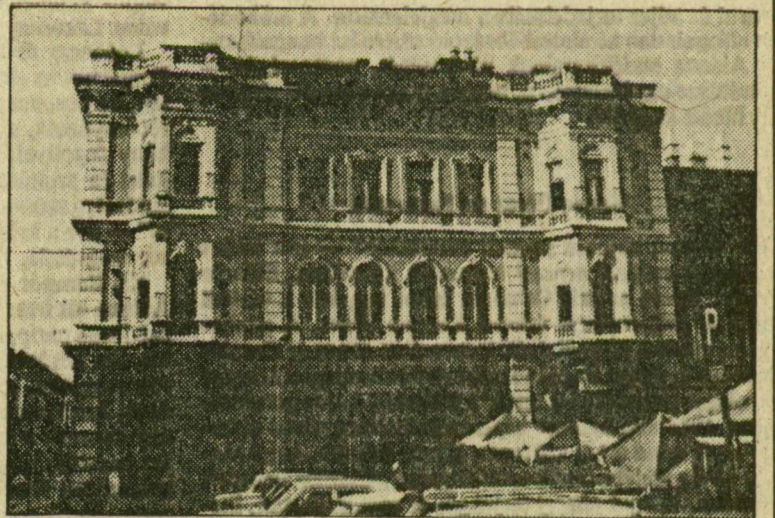
Utánad
nem lesz több lakója.
Irgalmas Isten!
Te a halálra ítélt létéll,
halálom hordozója.

Ez itt a koncentrációs tábor.

Parancsot
csak magamtól kapok.
De letérdelnék Eléd — bocsánatért —
a mindent értő csillagok.

Szeged műemlékei

46. A LENGYEL-PALOTA

A Klauzál tér „Védett városkép” táblája (a 4. számú ház falán) vonatkozik a 8-as számú házra is.

A Lengyel-palota kétemeletes sarokház, földszintjén ives záródású üzlethelyiségekkel, a tér felől díszes portállal. Első emeleti ablakosor felkőrvés, a másodikiké egyenes záródású, különböző parkányokkal, helyenként babás betéttel. Homlokzatait a kerek padlássnyílások feletti konzolos parkány zárja le a zárt erkélyek sorában fölé emelkedő babás korláttal. Fa kapuja hosszú, keskeny kapualjába nyílik. Lekerekített sarkú, kiöblösödő lépcsőházt követő és lezáró kovacsoltvas korlátja könnyed vo-

nalú. Második emeletén a lépcsőháztól jobbra-balra függőfolyosó.

A házat 1893 áprilisában kezdték építeni. Alaprajzain „C. Langhammer architekt Wien” a pecsét. Homlokzatrajzát nem ismerjük, a családi hagyomány szerint Fellner és Helmer műve, Keglovich 1894-es fényképén a zárt erkélyek felett két tornyocsával. Összel itt nyílt meg a Lengyel bútorgyár saroküzlete, mellette Schillinger Móré, a Pollák testvéreké és Braun Jánosé. Helyén Klauzál Gábor emeletes háza állt, melyet 1892-ben vett meg „Lengyel Lőrinczné bútorkereskedő”, aki lebontatta, hogy felépíthesse — a tér építéstörténete lezárásaként — palotáját.